

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 №254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №30. – ст. 141.
2. Сімейний кодекс України : Закон України від 10 січня 2002 року // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – №21–22. – ст.135.
3. Про Державний бюджет України на 2019 рік : Закон України від 23.11.2018 // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2018. – № 50. – ст.400.

*Сорочинська Єлизавета Олександрівна, Надольська Юлія Олегівна,
студентки 4 курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник – к.ю.н., професор Сафончик О.І.*

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ШЛЮБНОГО ДОГОВОРУ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА ОКРЕМИХ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Шлюбний договір в нашій правовій системі є відносно новим явищем. До 1991 року, наша країна перебувала у складі СРСР, парадигма якої просто не передбачала, подібний вид цивільних правовідносин. Зі здобуттям незалежності Україна обрала європейський шлях розвитку, а це в свою чергу потребувало удосконалення та доповнення норм цивільного права.

Перш за все необхідно зазначити, що у 1992 році Кодекс про шлюб та сім'ю України був доповнений нормою, яка стосувалась питання укладення шлюбних контрактів. Наступним кроком стало видання профільного підзаконного акту Кабінетом Міністрів України. Виникає необхідність розглянути особливості, що були зазначенні в вищевказаних нормативно-правових актах та стосувалися питання шлюбного договору:

- 1) Шлюбний договір вважався чинним, якщо він був укладений лише до дня реєстрації шлюбу.
- 2) Шлюбний договір набирав чинності з моменту державної реєстрації шлюбу.
- 3) У шлюбному договорі існувала можливість врегулювання немайнових прав подружжя [3].

У 2002 році був прийнятий Сімейний кодекс України, який приділив більше уваги шлюбному договору, йому було присвячено 12 статей. Основна

увага приділялась питанням форми договору, його змісту, визнання не дійсним та розірвання шлюбного договору.

Виникає необхідність розглянути це питання більш детально. Отже, якщо звернутися до офіційного сайту Міністерства Юстиції можна зустріти таке визначення, шлюбний договір – це один із видів договорів, який регулює майнові права та обов’язки подружжя, пов’язані з укладенням шлюбу, його існування та припиненням [3]. Необхідно зазначити, що шлюбний договір укладається письмово та посвідчується нотаріусом. Що до сторін то ними є особи, які мають право на шлюб, та які подали заяву про реєстрацію шлюбу. Отже, сторони в шлюбному договорі мають право визначати наступне:

- Правовий режим майна;
- Порядок користування житлом;
- Право на утримання.
- Поділ майна при розірванні шлюбу.
- Встановлення майнових прав та обов’язків подружжя що стосуються утримання та виховання дітей [1].

Однім з дискусійних норм є стаття 93 Сімейного Кодексу України яка визначила, що шлюбний договір не може ставити одного з подружжя у надзвичайно не вигідне матеріальне становище. На думку д.ю.н. О.І. Сафончик, у шлюбному договорі становище одного з подружжя може погіршуватись, порівняно з законодавством, лише до певної межі. «Надзвичайно не вигідне матеріальне становище» – це категорія, яка має оцінювальний характер, вона може мати різні прояви. Певні умови шлюбного договору можуть бути вкрай обтяжливі для однієї сім’ї, а для іншої сім’ї вони такими не будуть [2, с. 47].

Сторони мають право встановити загальний строк дії шлюбного договору, а також, строки тривалості окремих пунктів договору. Також, передбачається можливість сторонам встановити чинність договору або деяких його пунктів після припинення шлюбу.

Необхідно зазначити, що законодавством передбачається можливість змінення умов шлюбного договору, за згодою сторін, данні зміни також нотаріально посвідчуються. Допускається зміна договору за рішенням суду, при умові якщо цього вимагають його інтереси, інтереси дітей, а також інтереси непрацездатних повнолітніх дочки, сина, і якщо такі інтереси мають істотне значення. Також передбачається відмова від шлюбного договору, основні вимоги що стосуються відмови полягають у тому, що сторони повинні подати відповідну заяву до нотаріуса. Одностороння відмова від шлюбного договору не допускається [4].

Щодо країн західної Європи, тут сімейні відносини регулюються нормами цивільного права. Шлюбний контракт (за кордоном застосовується саме термін «контракт») – це цивільно-правова угода, яка укладається між подружжям або особами, які укладають шлюб для регулювання майнових відносин.

В США сімейні відносини регулюються законодавством окремих штатів, для уніфікації яких приймаються одноманітні закони. Більшість штатів в 1983 р. прийняло закон «Про шлюбний договір», який містить визначення шлюбного договору. Законодавство окремих штатів, а також судова практики дають різні визначення шлюбного договору. Так, збірник законів штату Колорадо дає наступне визначення шлюбного договору: «Шлюбний договір – угода між майбутнім подружжям, укладена в очікуванні шлюбу, або між подружжям, але за умови його укладення до подання позову про розірвання шлюбу або окремому проживанні подружжя» (п.1 ст. 392, § 2, розд. 14).

Практично у всіх країнах західної Європи, цивільним законодавством передбачається укладення шлюбних контрактів, які регулюють майнові відносини подружжя на їх розсуд, в змісті шлюбних контрактів можуть передбачатися права третіх осіб на майно подружжя, умови шлюбного контракту можуть поєднуватися зі спадковим пактом.

Так, Швейцарський цивільний кодекс дозволяє укладати шлюбні контракти в поєднанні зі спадковим пактом, який фіксує частку одного з подружжя на випадок смерті іншого

За Французьким цивільним кодексом, шлюбний контракт повинен бути укладений до реєстрації шлюбу, не повинен протирічити добрим звичаям. Укладається у присутності свідків і має відповідати імперативній нормі публічності шлюбного контракту.

Подружжя можуть передбачити умови, терміни та суму матеріальної підтримки іншому з подружжя, умови утримання та навчання дітей та інші умови, які не суперечать добропорядності та імперативним нормам законодавства.

В Сполучених Штатах Америки, на відміну від європейських країн, шлюбним договором регулюються як майнові, так і особисті немайнові відносини подружжя. Тобто, шлюбним договором може не тільки регулюватися певний режим майна подружжя, але й встановлюється питання щодо уподобань кожного з подружжя, щодо методів виховання дітей, щодо поведінки кожного з подружжя в сім'ї, щодо права на материнство/батьківство, вибору місця проживання тощо. Юридичну силу шлюбного контракту в країнах англо-саксонського права надає суд.

Отже, дослідивши шлюбні договори/контракти різних країнах, можна зазначити, що зміст таких договорів має як спільні риси, так і відмінності.

Вважаємо, що дана тема є досить актуальною в законодавстві України. Проте потребує ще подальшого доопрацювання, наприклад, у питанні, щодо запровадження майнових санкцій при поділі майна подружжя у разі вини одного з подружжя за розірвання шлюбу. Мета таких санкцій буде полягати у зміцненні першочергової ланки суспільства та збереження інституту сім'ї.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сімейний кодекс України : Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2002. – № 21-22. – ст.135. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>
2. Сімейне право України: Навчальний посібник / За ред. Є.О. Харитонova. – К. : Істина, 2008. – Ст.47
3. Шлюбний договір. – Режим доступу: <http://terjust.gov.ua/2017/01/шлюбний-договір/>
4. Сафончик О.І. Шлюбні правовідносини в Україні: проблеми теорії і практики : монографія. – Одеса : Фенікс, 2018. – 378 с.

Сопова Єлизавета Павлівна,
*студентка 3 курсу соціально-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник – к.ю.н., доцент Фомічова Н.В.*

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПРИ УКЛАДАННІ ШЛЮБНОГО ДОГОВОРУ В УКРАЇНІ

В правовому полі України шлюбний договір є досить новим явищем, але на противагу цьому він є одним із найдавніших правових інститутів, що бере свій початок ще з часів римського права.

Вперше інститут шлюбного договору був введений в сімейне законодавство України у 1992 році з внесенням доповнень до Кодексу про шлюб та сім'ю України статтею 27¹. Сьогодні поняття, зміст, правила укладання шлюбного договору регламентовані главою 10 «Шлюбний договір» Сімейного кодексу України (далі – СК України).

Шлюбний договір викликає доволі негативну реакцію з боку суспільства, що здебільшого стає приводом для суперечок між нареченими, подружжям, їхніми родичами та близькими. Перш за все, шлюбний договір майже не використовується в нашій державі, порівняно з іноземними